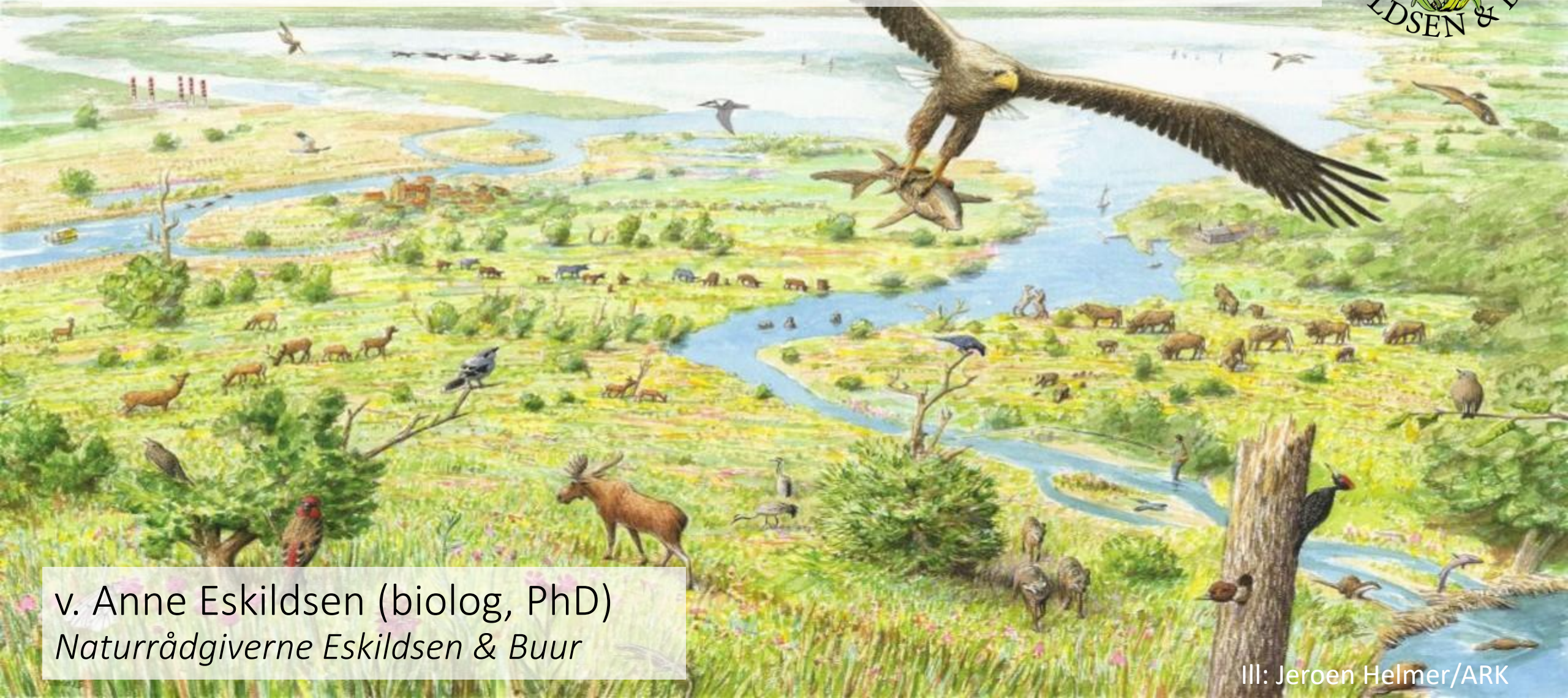

Natur og biodiversitet i Randers Fjord-oplandet

*Inspiration til muligheder for udvikling af mere biodiversitet under
Grøn Trepert*

v. Anne Eskildsen (biolog, PhD)
Naturrådgiverne Eskildsen & Buur

Ill: Jeroen Helmer/ARK

Anne Erland Eskildsen

Heidi Buur Holbeck

Fire problemstillinger i én aftale

Natur &
biodiversitet

Klima

Vandmiljø

Grundvand

Fire problemstillinger i én aftale

Natur &
biodiversitet

Klima

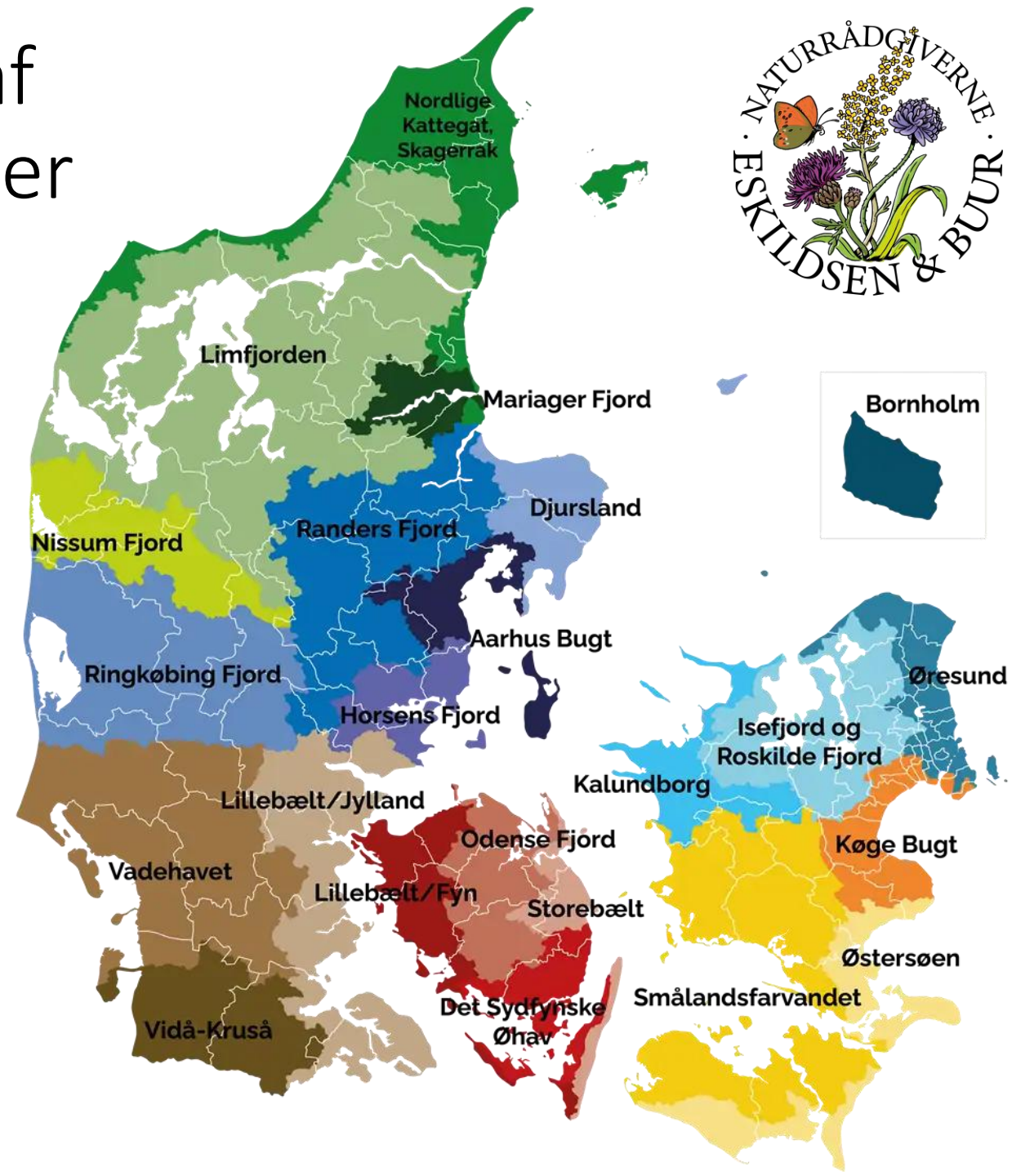
Vandmiljø

Grundvand

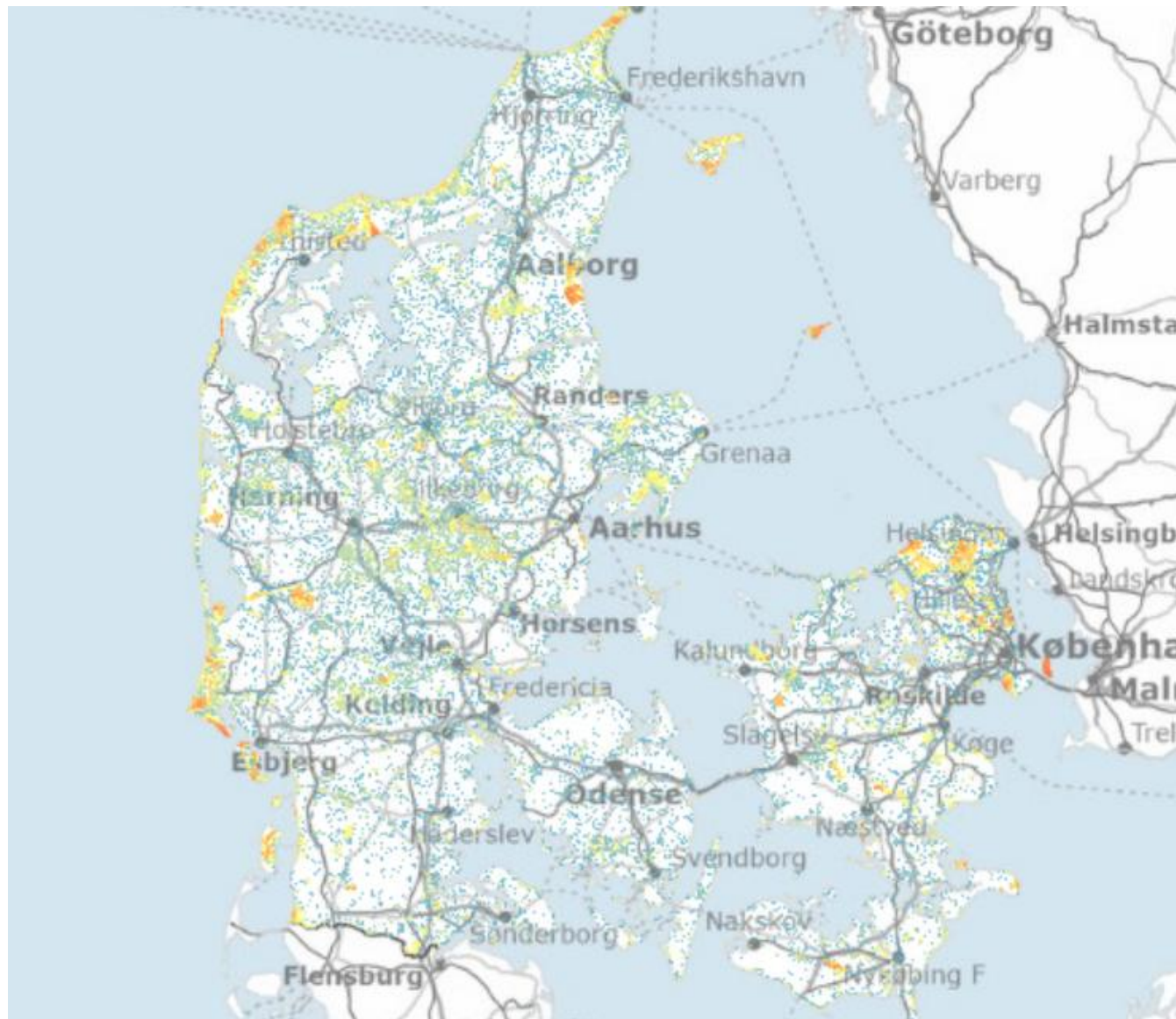
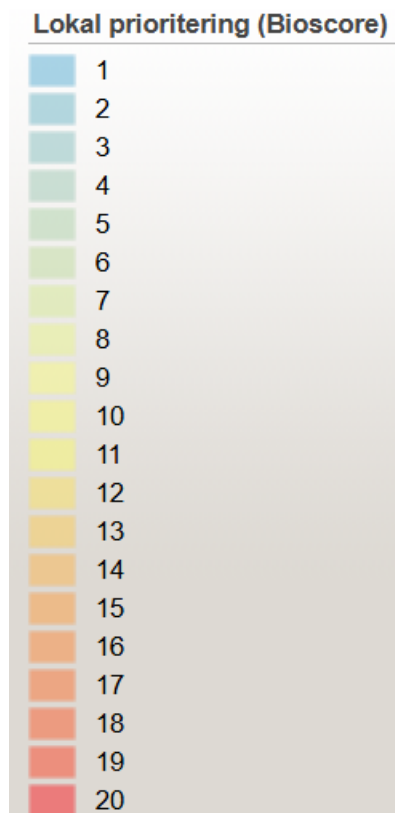
Randers Fjord-oplandet: Et af Danmarks vigtigste landskaber for naturgenopretning

Styrker

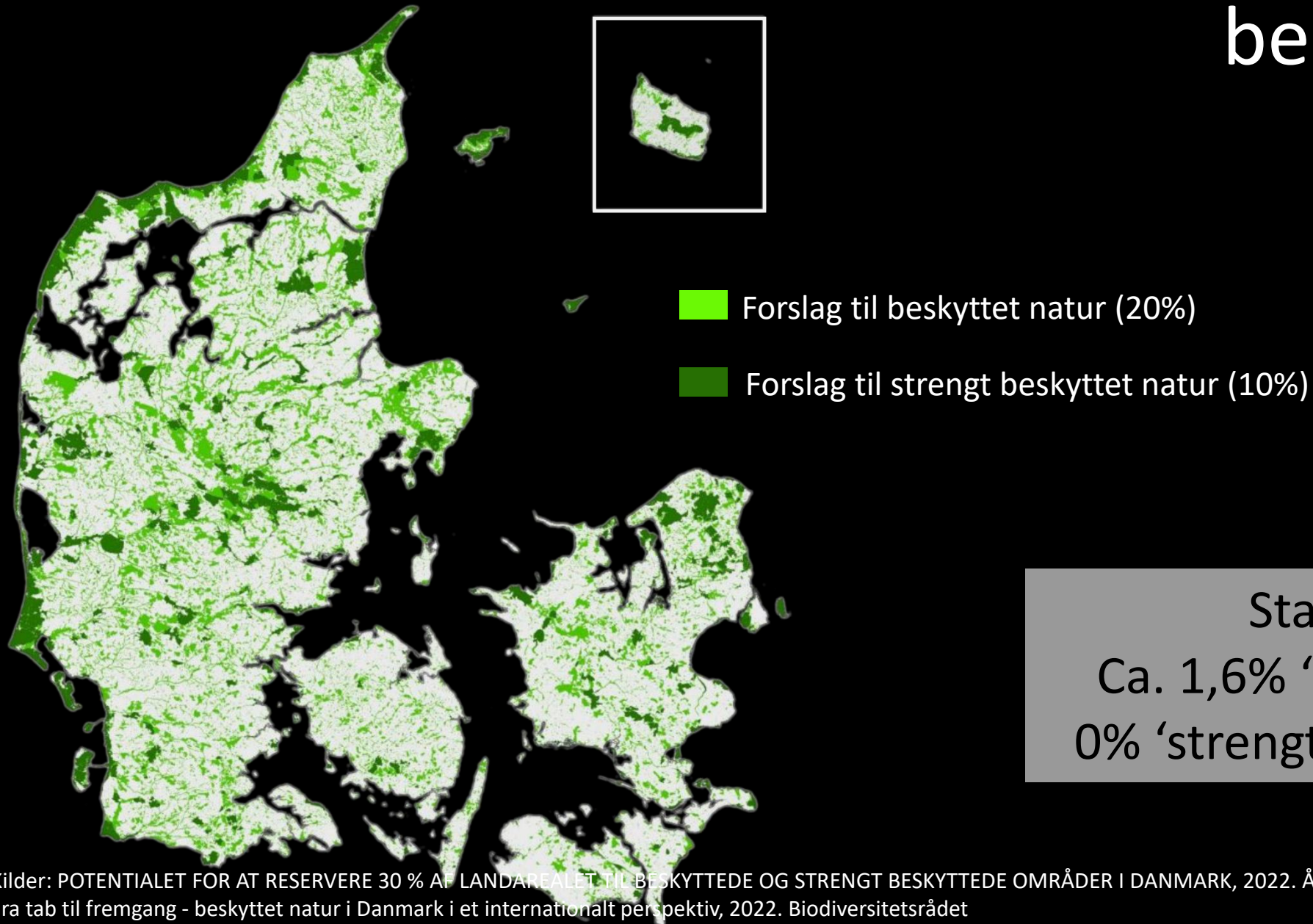
- Biodiversitet over landsgennemsnittet
- Danmarks største vandløbssystem
- Mange eksisterende 'naturkerner' af høj kvalitet
- Helt unikt potentiale for at skabe store, sammenhængende naturarealer af meget høj kvalitet

Randers Fjord-oplandet er en bastion for biodiversitet

Et kerne-område for fremtidig udpegning af 30% beskyttet natur

Status i dag:
Ca. 1,6% 'beskyttet natur'
0% 'strengt beskyttet natur'

Randers Fjord-oplandet: Et hotspot for truede dagsommerfugle

Kilde: www.sommerfugleatlas.dk

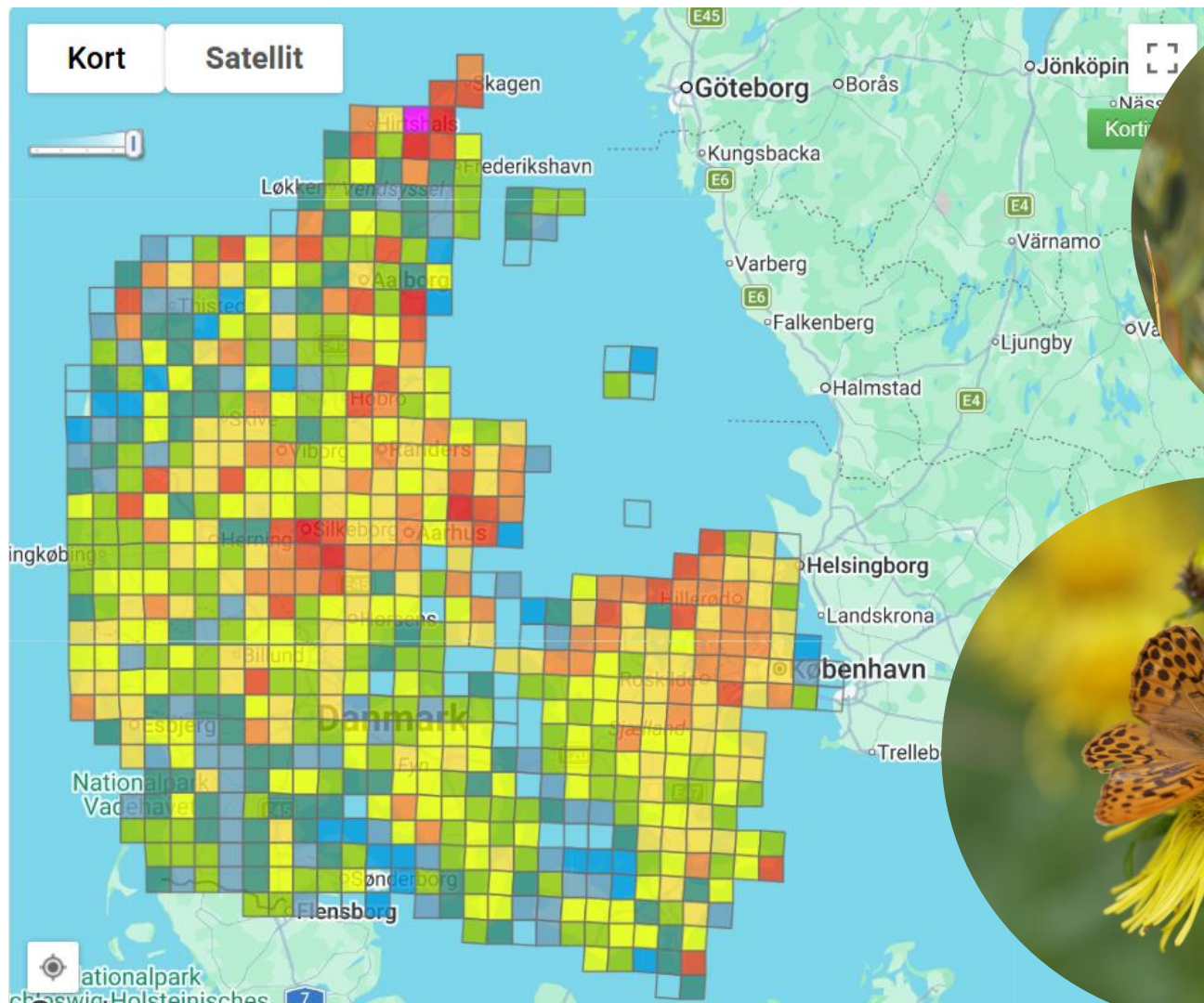

Foto: Anne Eskildsen

...men det fulde naturpotentiale i Randers Fjord-
oplandet er langt fra indfriet

...men det fulde naturpotentiale i Randers Fjordoplandet er langt fra indfriet

- Mange naturarealer er fortsat små og fragmenterede
- Skovene er relativt unge og med stor vægt på tømmerproduktion
- Mange vandløb er regulerede
- Udbredt dræning af våde arealer
- Mange arealer, der egner sig dårligt til dyrkning (tørre, næringsfattige eller våde arealer) holdes i drift
- Selv værdifulde naturarealer forvaltes ikke altid med henblik på at sikre biodiversiteten

Hvordan indfrier vi biodiversitets- potentialiet for Randers Fjord-oplandet?

Foto: Anne Eskildsen

Svalehale

Tidligere vidt udbredt i Danmark!
Uddød i 1978 pga. dræning af enge og moser.

Det afgørende er ikke blot arealudtagning,
men **hvilken natur** der etableres bagefter

Hvis lavbundsprojekterne udvikles til store, sammenhængende naturområder med en forvaltning, der fokuserer på biodiversitet fra dag ét, kan Randers Fjord-oplandet blive et af de vigtigste sammenhængende naturlandskaber i Danmark

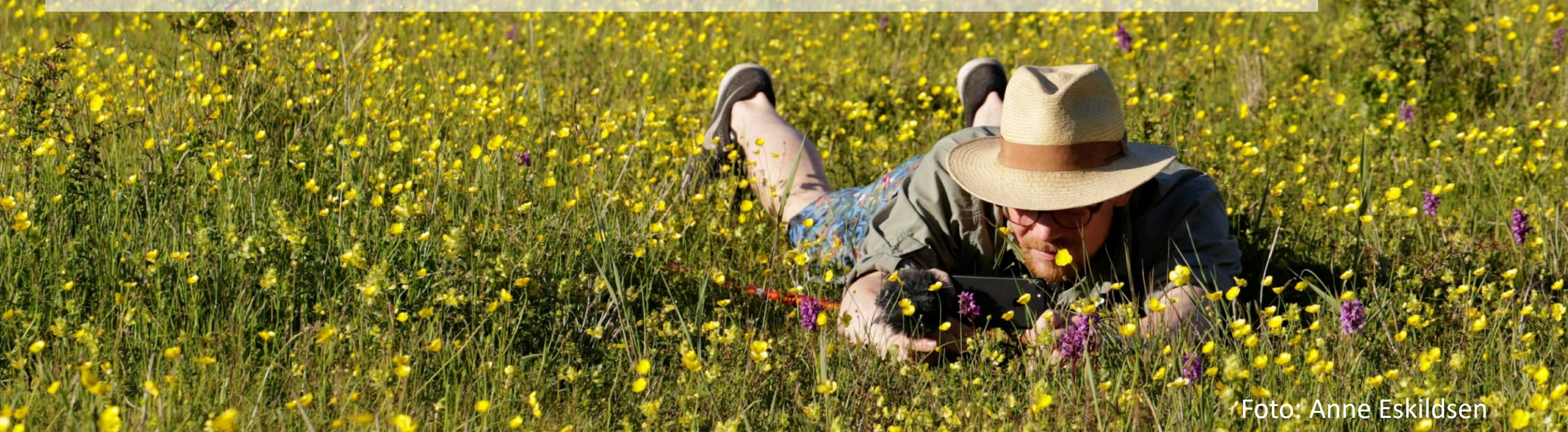

Foto: Anne Eskildsen

Hvis projekterne derimod primært ender som ensartede og fragmenterede vådområder uden aktiv biodiversitetsforvaltning, bliver gevinsten langt mindre.

Selv vores bedste natur forvaltes ofte med henblik på ressource-udnyttelse

Det er i de eksisterende naturområder man i dag finder de fleste truede arter og det største potentialer for at genskabe intakte økosystemer.

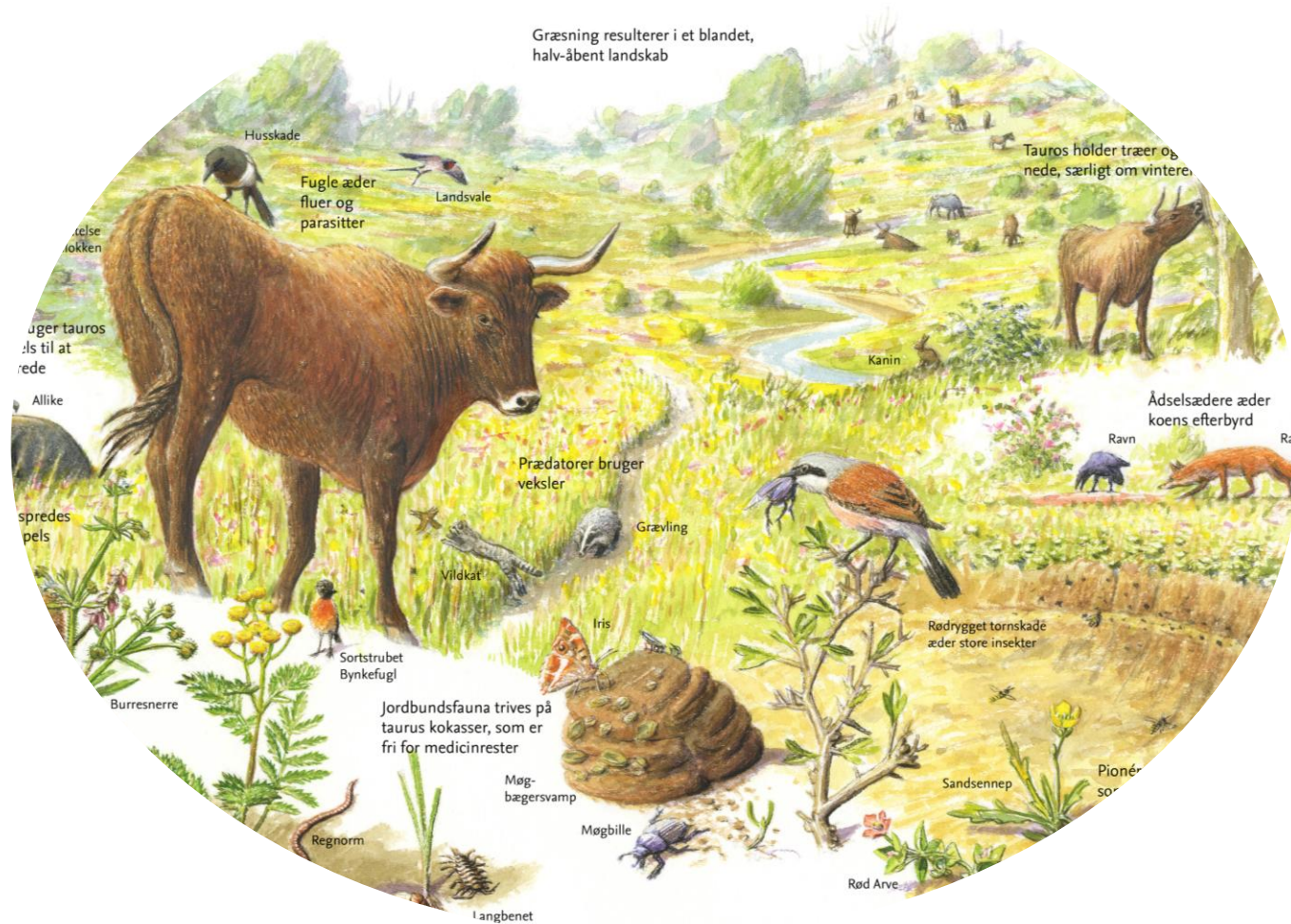
Men skovbrug, landbrug og jagt er med til at forringe forholdene for biodiversiteten:

- ✓ Man fælder gamle træer
- ✓ Man opretholder afvandingen af arealerne
- ✓ Man slår og brakpudser arealerne
- ✓ Arealerne enten overgræsses eller græsses slet ikke

Vores opfattelse af, hvad der er 'god' natur er påvirket af århundreders naturforarmelse

Vores biodiversitet er opstået i et landskab, hvor naturens processer fik lov til at råde

- ✓ Vilde græssende dyr året rundt
- ✓ Naturlig vegetationsudvikling
- ✓ Stormfald
- ✓ Brand
- ✓ Oversvømmelse
- ✓ Erosion

Vild dansk natur i sidste mellemistid

Kilde: Czyżewski et al 2026: Revisiting Europe's temperate forests: Palaeoecological evidence for an herbivory-driven woodland-grassland mosaic biome

Vi får ikke fortidens landskaber tilbage – men vi kan forsøge at efterligne dem ved at give vildskaben og naturens egne processer langt mere plads

Græsning - den biologiske "missing link" i trepartsdiskussionerne

Græsning - den biologiske "missing link" i trepartsdiskussionerne

- Græsningen er den mekanisme, der kan omsætte hydrologiprojekter til reel biodiversitetsgevinst for planter, insekter og fugle
- Helårsgræsning med naturlige tætheder af græssende dyr (70-250 kg dyr pr. ha) giver indiskutabelt størst effekt for biodiversiteten

Foto: Peder Størup

Kilder: Fløjgaard, C., Bladt, J. & Ejrnæs, R. 2017. Naturpleje og arealstørrelser med særligt fokus på Natura 2000 områderne. Aarhus Universitet, DCE. Brunbjerg, A.K., Bladt, J., Fløjgaard, C. & Ejrnæs, R. 2023. Prioritering af biodiversitet ved udtagning og genopretning af kulstofrige lavbundsjorder. Aarhus Universitet, DCE

I Randers Fjord-oplandet er der et unikt potentiale for etablering af store, sammenhængende naturlandskaber

- ✓ Nørreådal
- ✓ Gudenådal
- ✓ Lilleådal
- ✓ Dele af Alling Å
- ✓ Søhøjlandet

På 30 år er danskernes ønsker gået fra 'plejet' natur til mere vild natur

DANSKERNES ØNSKER TIL NATUREN HAR ÆNDRET SIG

Udviklingen over tre årtier viser et markant skifte

1994

- Flere renere søer
- Flottere strande
- Flere stier

2008

- Flere dyr
- Større udsyn
- Bedre adgang

2024

- Mere vild natur
- Større naturområder
- Mere urørt skov

NEDERST I ALLE ÅRGANGE:

Toiletter

Borde/bænke

Parkerings-
pladser

Flere private projekter viser potentialet for naturgenopretning på tidligere dyrkningsjord

Knudshoved Odde

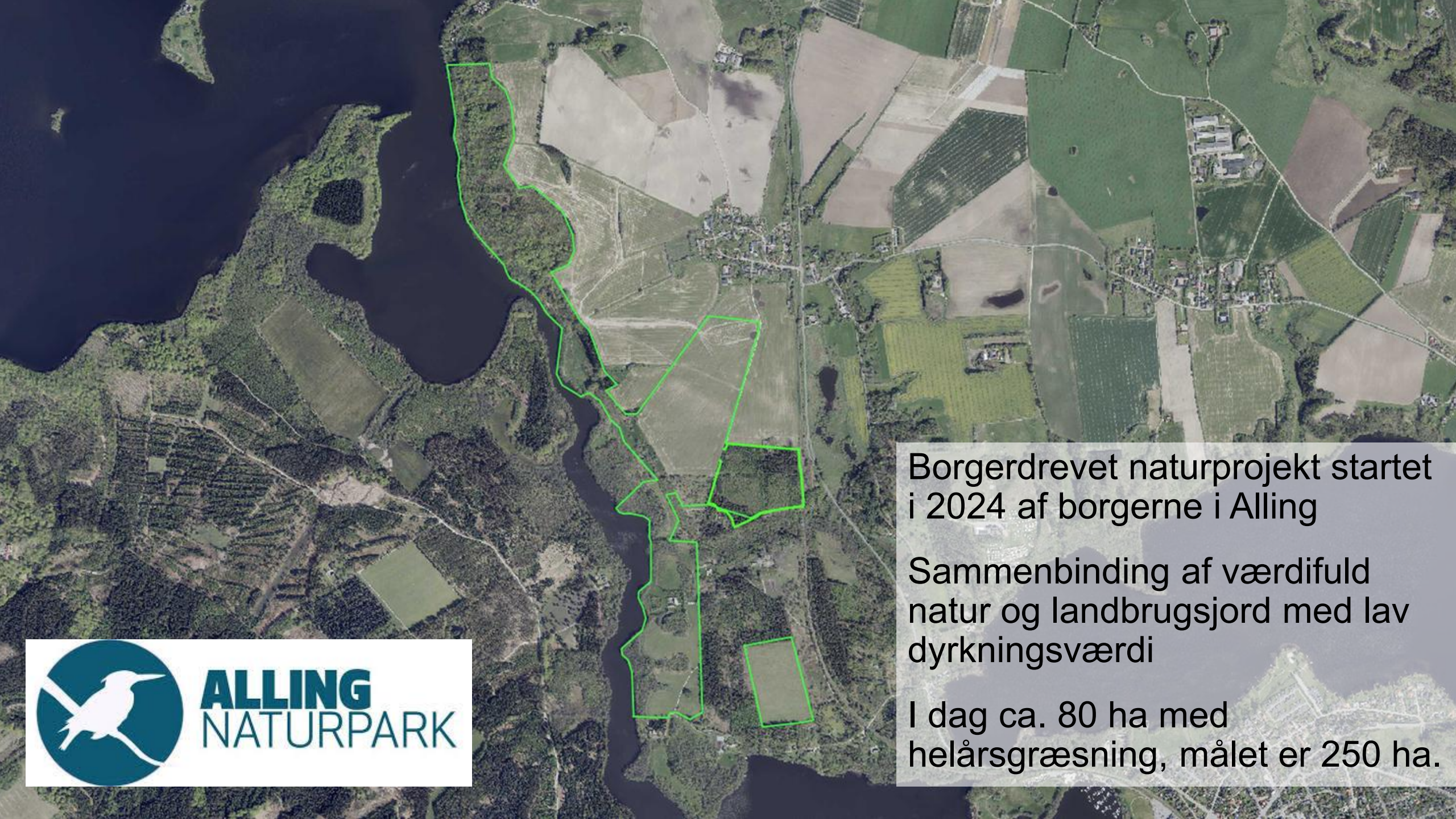
Skellerupgård

Case: Alling naturpark

Foto: Anders Graae

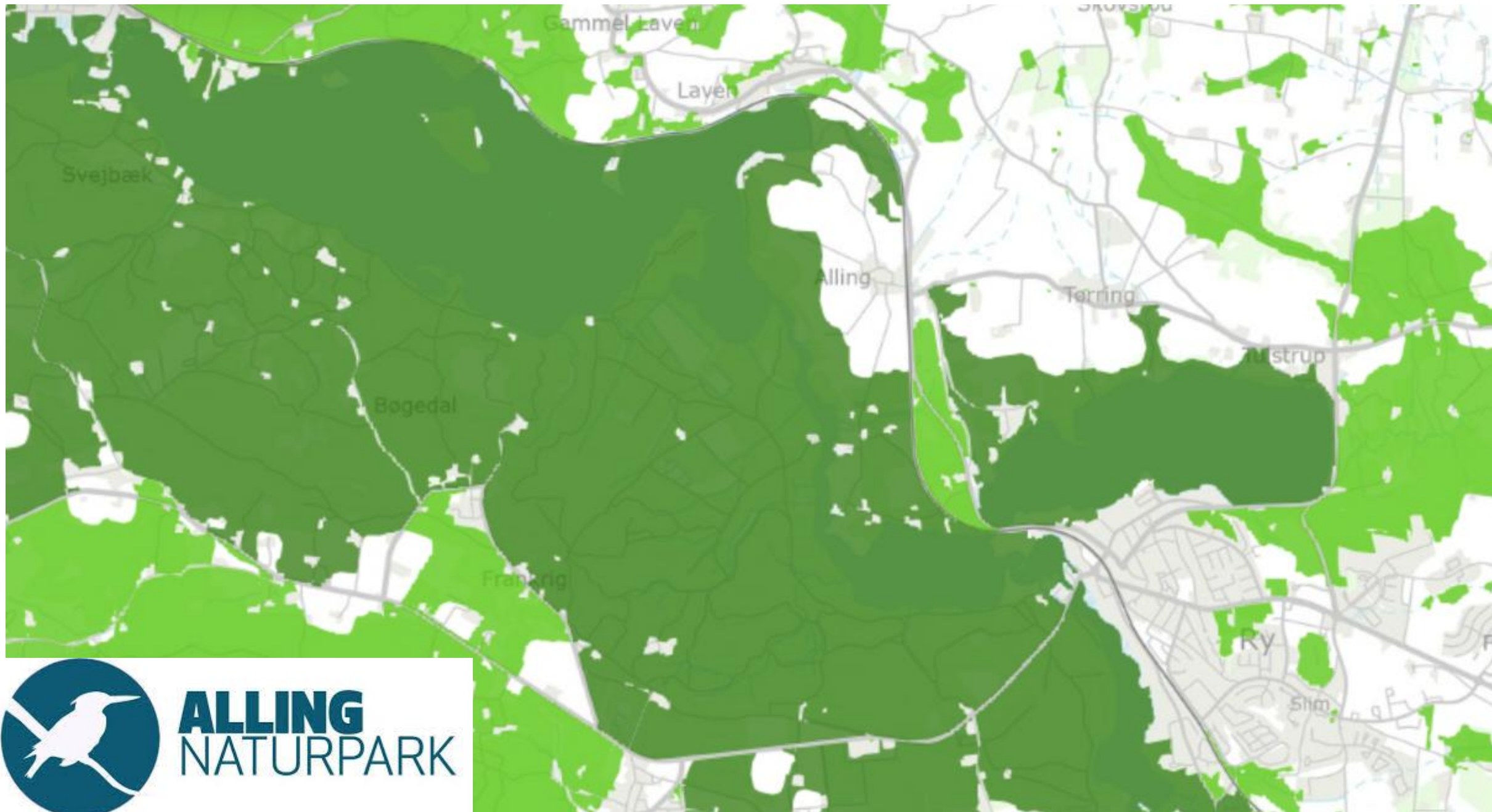
Borgerdrevet naturprojekt startet
i 2024 af borgerne i Alling

Sammenbinding af værdifuld
natur og landbrugsjord med lav
dyrkningsværdi

I dag ca. 80 ha med
helårsgræsning, målet er 250 ha.

ALLING
NATURPARK

ALLING
NATURPARK

Projektet vil

- ✓ Forbedre vandkvalitet og miljø i Gudenåen
- ✓ Danne sammenhængende natur
- ✓ Binde CO2 i jorden
- ✓ Skabe nye naturoplevelser
- ✓ Skabe engagement om naturgenopretning, engagere frivillige og inspirere andre borgerdrevne naturprojekter

ALLING
NATURPARK

Foto: Anders Graae

ALLING
NATURPARK

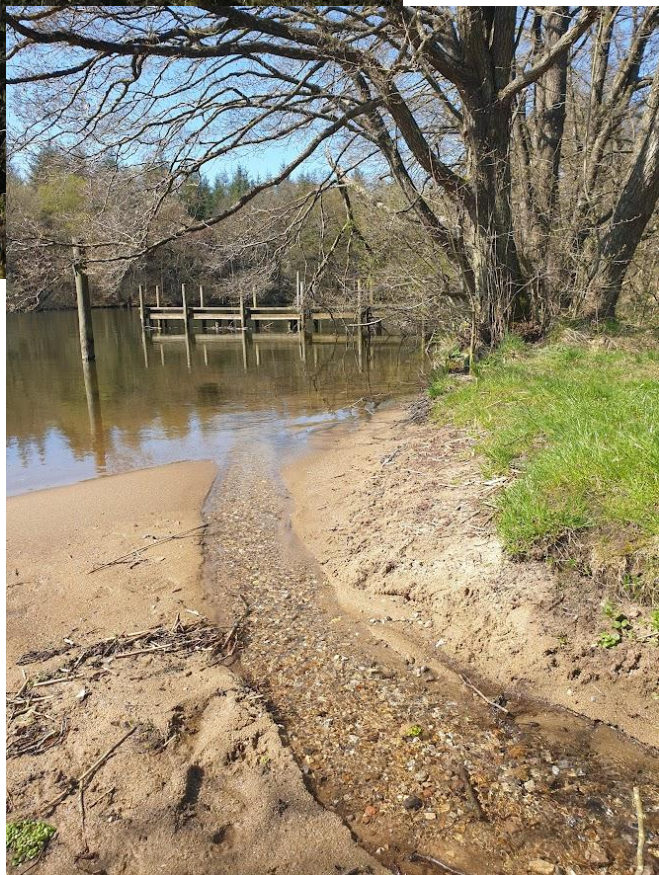

Foto: Anne Eskildsen

Tid til spørgsmål

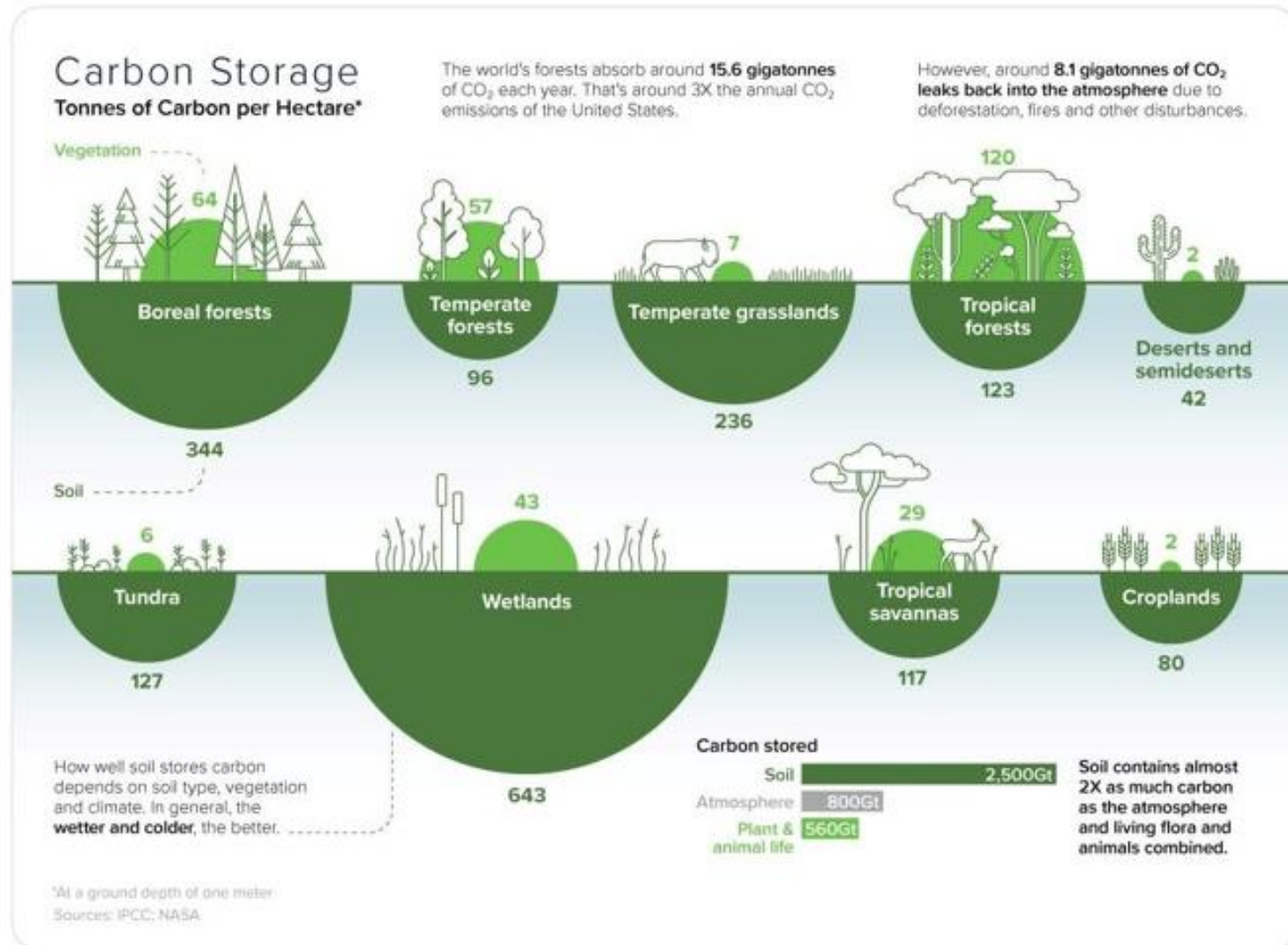
Kontakt: Anne Eskildsen
anne@naturraadgiverne.dk

Foto: Anne Eskildsen

Ekstra slides

Naturgenopretning er overset virkemiddel for miljø og klima

Forskernes anbefalinger til prioriterede områder for udtagning af lavbundsjord

